

LABORATORNÍ LISTY

č. 3/2021

Vážené kolegyně a kolegové,

v dnešním čísle laboratorních listů Vám přinášíme podrobnější informace o karcinomu prostaty. Příjemné čtení.

KARCINOM PROSTATY

Karcinom prostaty je závažné nádorové onemocnění s vysokou incidencí (100 na 100 000) v ČR, vysokou letalitou a představuje třetí nejčastější zhoubné nádorové onemocnění u mužů. Průměrný věk diagnostiky rakoviny prostaty je 69 let. Výskyt rakoviny prostaty vzrůstá s věkem pacienta. Karcinom prostaty má často velice pomalý vývoj a častokrát nevyvolává žádné potíže. Výrazné klinické projevy jsou až známkou pokročilého karcinomu. Přesné zhodnocení stadia nemoci je rozhodující pro stanovení adekvátní léčby. Stanovujeme, kde se nádor nachází (staging onemocnění) a stanovujeme také agresivitu nádorových buněk (grade). Nejpoužívanější klasifikací je Gleason skóre, které popisuje patolog na základě histologického vyšetření vzorků prostaty odebraných při biopsii.

Rozlišujeme 3 stadia nemoci:

Karcinom lokalizovaný na prostatu

Hlavními příznaky onemocnění jsou:

- dysurie,
- nykturie,
- polakisurie,
- akutní retence moči (až 25% pacientů),
- méně často hematurie,
- hemospermie,
- poruchy sexuálních funkcí - poruchy erekce nebo bolestivá ejakulace.

Karcinom lokálně pokročilý

Kromě prostaty se nádor šíří do okolních orgánů jako jsou semenné vajíčky, močový měchýř, lymfatické uzliny kolem prostaty.

Hlavními příznaky onemocnění jsou:

- retence moči,
- bolesti zad,
- hematurie.

Karcinom metastatický

Tento karcinom se šíří do vzdálených lymfatických uzlin a do jiných vzdálených orgánů např. kosti, játra, plíce.

Hlavními příznaky onemocnění jsou:

- bolest z kostních metastáz (záda, kyčle, končetiny),
- paréza dolních končetin (hlavně z důvodu extradurálního útlaku míchy metastázou v páteři),

Institut laboratorní
medicíny

Sang Lab - klinická laboratoř, s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Karlovarské imunologické centrum s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
TECTUM spol. s r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary

Hematocentrum s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary
VARAPALO s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary
ALERGOAMB s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary

www.labin.cz

- nechutenství,
- hubnutí,
- celková slabost.

Rizikové faktory pro vznik rakoviny prostaty

- Věk - s rostoucím věkem roste riziko vzniku rakoviny prostaty.
- Genetické faktory - pozitivní rodinná anamnéza - výskyt rakoviny prostaty v rodině, příbuzní prvního stupně postiženého.
- Dieta - vysoký příjem živočišných tuků, červené maso, mléčné výrobky.
- Etnická skupina (u černochů je vyšší výskyt rakoviny prostaty, u Asiatů menší).
- Profesionální - expozice RTG záření, pesticidy, některé těžké kovy (např. kadmium).
- Hormonální - působení DHA (dihydroandrosteron), testosteron nemá přímý vztah ke kancerogenezi, ale může se podílet na manifestaci (u eunuchů je incidence velmi nízká).
- Sexuální aktivita - promiskuita a STD.

Laboratorní diagnostika rakoviny prostaty

- **PSA** je nejčastěji využívaný parametr k diagnostice rakoviny prostaty z krve pacienta. Funkcí PSA je udržovat v tekuté formě seminální tekutinu. Nutno upozornit, že zvýšená koncentrace PSA se může vyskytovat i u benigní hyperplazie prostaty, po infekci močových cest, pohlavním styku, či při různých sportovních aktivitách.
- **fPSA** - volná frakce PSA, rutinně používáno v klinické praxi.
- **Poměr fPSA/PSA**
- **[-2]proPSA (p2PSA)** - jedná se o izoformu fPSA.

Index zdraví prostaty (Prostatic Health Index - PHI) kombinuje výsledky tří parametrů stanovených z krve, a to celkového PSA (tPSA), volného PSA (fPSA) a [-2]proPSA (p2PSA) do jednoho numerického skóre:

$$PHI = (p2PSA / fPSA \times \sqrt{tPSA}).$$

Jde o marker používaný k rozlišení pacientů indikovaných k biopsii prostaty, který umožňuje predikci agresivity karcinomu a pomáhá při volbě optimálního postupu u konkrétního pacienta. Vyšetření freePSA, p2PSA a phi je klinicky zvalidováno a doporučeno pro pacienty s PSA v rozmezí hodnot 2 - 10 µg/l.

Léčba rakoviny prostaty

Růst buněk karcinomu prostaty je závislý na působení mužských pohlavních hormonů (androgeny - testosteron, dihydrotestosteron), produkují se především ve varlatech. Cílem léčby je snížit nebo zastavit tvorbu androgenů, příp. zrušit účinek androgenů na nádorové buňky. Toho lze dosáhnout chirurgickou kastrací - tj. odstranění alespoň zárodečné tkáně varlat, nebo úplným odstraněním varlat, příp. farmakologickou kastrací - aplikací antiandrogenů. Na druhou stranu je nutno zmínit, že v některých případech probíhá karcinom prostaty inaparentně až do smrti pacienta.

Karcinom prostaty je závažné a zákeřné onemocnění. Časnou diagnostikou a adekvátní léčbou můžeme oddálit úmrtí pacienta nebo ho úplně vyléčit.

Použitá literatura:

WikiSkripta

www.fnbrno.cz > karcinom-prostaty

www.mou.cz > nadory-prostaty

Institut laboratorní
medicíny

Sang Lab - klinická laboratoř, s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Karlovarské imunologické centrum s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
TECTUM spol. s r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary

Hematocentrum s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary
VARAPALO s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary
ALERGOAMB s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary

www.labin.cz